

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. V. Alia ejusdem S. Doctoris testimonia exponuntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

batum, propter originale peccatū: Quid, inquit, oderat in Esau antequam fecisset aliquid mali, nisi originale peccatum? & tamen extra dubium est, Esau sicut & Jacob fuisse applicatum circumcissionis remedium, ac proinde in utroque delectam culpam originalem: Ergo juxta S. Augustinum, peccatum originale, etiam in illis quibus fuit demissum, est causa reprobationis.

96 Addo quod, ut supra annotavimus, omnis reprobatus per Esau figurabatur, sicut omnis predestinatus per Jacob: unde si causa reprobationis in Esau fuit originale peccatum, idem dicendum est de omnibus aliis reprobis, five illis remissa fuerit culpa originalis, five non. Idem conflat ex verbis Gregorii Magni, articulo sequenti, §. 3. in fine referendis.

§. IV.

Exponuntur & conciliantur quedam Testimonia D. Thomæ.

97 Recentiores Thomistæ, qui hanc sententiam veluti S. Thomæ contrariam impugnant, hoc præcipue fundamento nituntur, quod S. ille Doctor hic art. 5. ad 3. & tertio contra Gentes cap. 161. & alibi sæpe, hominum reprobationem, seu aliquorum à gloria exclusionem, soli Dei beneplacito ac mera voluntati attribuit, & ad universi complementum & suavem rerum dispositionem, alios à Deo eligi, alios reprobari, docet. Ex quo concludunt reprobationis, seu exclusionis aliquorum à gloria, causam esse meram Dei voluntatem, non verò peccatum originale. Itaque exponendum est, quis sit S. Thomæ hac in re sensus, & quomodo sententiæ à nobis posite non repugnet. Pro quo

98 Observandum est, reprobationem duplici modo spectari posse: absolute scilicet & comparative. Absolute, cum queritur simpliciter, seu ut loquitur S. Thomas, IN GENERALI, cur aliqui à Deo reprobentur, & quæ sit aliquorum reprobationis causa, nullâ comparatione factâ cum eis qui eliguntur. Comparative verò, cum queritur IN SPECIALI, ut ait idem Sanctus, cur Deus hunc potius quam istum reprobet, cur cum omnibus hominibus per peccatum primi parentis eidem damnationi nascantur obnoxii, aliquos ab hac massa & conspersione liberet, & ad vitam æternam eligat; alios verò in eadem massa derelinquat, & non eligat ad vitam æternam.

99 Hoc posito, facilis est S. Thomæ sensus: cum enim causam reprobationis aliquorum ad solum Dei beneplacitum, & meram voluntatem refert, de ea loquitur comparative, & in speciali: absolute verò & generali de ea loquendo, eam non solum Dei voluntati, sed justitiæ, aliquam ex parte hominis causam semper supponenti, attribuit.

Et ne quis id à temerè & sine fundamento dictum existimet: duo expressa, eisdem S. Doctoris testimonia subjiciam, in quibus suam mentem ita aperte declarat, ut nullus dubitationi relinquantur locus. Primum habetur ad Roman. 9. lect. 4. ubi hæc scripsit: *Circa electionem bonorum & reprobationem malorum, duplex questio moveri potest. Una quidem IN GENERALI, quare Deus velit quosdam inducere, & quorundam misereri. Alia verò IN SPECIALI, quare velit hujus misereri, & hunc vel illum inducere. Et potest quidem ratio hujus questionis assignari, secunde autem questionis non potest assignari ratio, nisi simplex Dei voluntas. Cujus exem-*

plum patet in rebus humanis &c. Deinde ostendit rationem, cur vult quosdam reprobare & inducere, esse justitiam, quæ meritum ex parte hominis supponit, quod ad peccatū originale refertur.

Idem docet in cap. 6. Joan. his verbis: *Quæ autem non omnes averfos trahit, sed aliquos, sicut sunt omnes equaliter averfi, ratio quidem IN GENERALI potest assignari, ut scilicet in illis qui non trahuntur, appareat & resurgat ORDO DIVINE JUSTITIÆ: In illis autem qui trahuntur, immensitas divine misericordie. Quare autem IN SPECIALI trahat hunc, & illum non trahat, non est ratio aliqua, nisi beneplacitum voluntatis divine: unde dicit Augustinus, quem trahit, & quem non trahit, quare*

illum trahat, & illum non trahat, non velle judicare, si non vis errare. Et infra. Sic ergo Deus ad complementum universi quosdam quidem trahit, ut in eis appareat sua misericordia; quosdam verò non trahit, ut ostendatur in eis sua justitia; sed hos trahit, illos non trahit, secundum sue beneplacitum voluntatis. Ex quibus verbis manifestam relinquitur, quod licet Deus ad complementum universi, quod requirit ut multiformitas graduum conservetur in rebus, quosdam eligat, & quosdam relinquat, seu reprobet, quosdam trahat & quosdam non trahat; tamen cum quosdam relinquit, & quosdam non trahit, hoc facit ex justitia, proindeque causa est ex parte hominis cur hoc faciat, licet ad complementum universi hoc faciat. Sic ergo (inquit) *Deus ad complementum universi quosdam quidem trahit, ut in eis appareat sua misericordia; quosdam verò non trahit, ut ostendatur in eis sua justitia.*

Idem omnino docet loco ex prima parte citato. Nam ibi primò loquens de reprobatione absolute & in generali, sic ait: *Voluit igitur Deus in hominibus, quantum ad aliquos quos predestinat, suam representare bonitatem, per modum misericordie, PARCENDO, & quantum ad aliquos quos reprobat, per modum justitiæ, PUNIENDO; & hæc ratio quare Deus quosdam eligit, & quosdam reprobat. Quibus verbis docet reprobationem absolutam non fieri nisi ex justitia, ac proinde supponere ex parte hominis aliquam causam, scilicet culpam originalem. Postea verò agens de eadem reprobatione in speciali, & comparative, & quaerens quare Deus hos reprobat, istos verò eligit, nullam aliam rationem vel causam assignat, nisi divinam voluntatem. Sed quare* (inquit) *hos eligit & illos reprobat, non habet rationem, nisi divinam voluntatem.*

§. V.

Alia ejusdem S. Doctoris testimonia exponuntur.

PRæter hæc Doctoris Angelici testimonia, alia adduci possunt ad probandum peccatum originale non esse causam reprobationis hominum. Nam D. Thomas hic art. 3. agens de reprobatione, docet illam esse actum divine providentiæ: At si reprobatio facta ponatur ob originale peccatum, non providentiæ, sed vindicativæ justitiæ actus erit, ut constat ex supra dictis: Ergo juxta S. Thomam reprobatio hominum non est ex peccato originali.

Deinde, idem S. Doctor ibidem aperte docet, voluntatem permittendi cadere in culpam includi in reprobatione. Verba ejus sunt: *Reprobatio includit voluntatem permittendi aliquem cadere in culpam, & inserendi damnationis penam pro culpa: Ergo ex S. Thomæ permisso cadendi in culpam*

pan originalē, est effectus & non causa reprobationis hominum.

Tertio, Doctor Angelicus ibidem in resp. ad 1. docet quod cum in Scriptura Deus dicitur odio habere reprobos, hoc non debet intelligi in proprietate sermonis, de vero odio strictē sumpto, sed Deum odio habere reprobos, exponit per hoc quod est indebitum beneficium illis non conferre: At si reprobatio fieret in penam peccati originalis, illa haberet rationem odii strictē sumpti, ut constat ex dictis §. Ergo ex D. Thomae reprobatio non fit in penam originalis peccati.

Ad primum non est difficile respondere, atque salvare quod reprobatio hominum sit actus divinae providentiae, & simul quod fiat in penam originalis peccati: bene enim utrumque cohaeret, & utrumque simul S. Thomas in hac quaestione edocuit. Sicut enim articulo 3. allegato dixit reprobationem esse actum divinae providentiae, ita art. 1. ad 3. & art. 5. etiam ad 3. docuit Deum ex hominibus aequalibus & in natura & in peccato originali, quosdam praedestinasse per modum misericordiae, parcendo, & quosdam reprobalisse per modum iustitiae, puniendo, ut antea exposuimus. Quantum ad hoc ergo S. Thomas docet reprobationem esse actum divinae providentiae, quia ex hominibus aequalibus in natura, & in peccato originali, non omnes praedestinavit, sed quosdam permisit deficere à praedestinationis fine, eos reprobando: cum quo tamen optime stat, quod qui in particulari reprobi manserunt, in penam peccati originalis reprobi manserunt. Sicut si duo eodem modo offenderent Regem, & ipse vellet providentiā suā ostendere & misericordiam & iustitiam in illis duobus, & uni offensam remittere, ab altero vero debitam penam exigere: hic inveniremus & actum providentiae, quantum ad hoc quod est non velle utrumque punire, sed simul suam misericordiam & iustitiam ostendere, & actum misericordiae erga illum cui offensam dimittit, & iustitiae erga illum à quo debitum exigit. Est

manifestius dicere, esse actum divinae providentiae, quod in genere aliqui homines sint reprobi, & non omnes praedestinati: quod autem illi homines qui reprobandur, ex culpa sua reprobandur non tam ad providentiam pertinet, quam ad vindictivam iustitiae. Sicut per oppositum, licet actus sit divinae providentiae, quosdam praedestinare & non omnes reprobande, tamen quod isti in particulari sint praedestinati, actus est divinae misericordiae. Et ratio huius est, quia dummodo aliqui sint reprobi, & non omnes praedestinati, facti sunt divinae providentiae, sive illi qui reprobandur, ex peccato originali reprobandur, sive non.

Vel secundo dicatur, & ut crediderim melius: actum esse divinae providentiae quosdam permittere à fine deficere propter originale peccatum, sicut S. Thomas docet citato art. 3. Sed includere ex parte subiecti, & quasi materialiter, actum iustitiae excludētis illos à regno, propter originale peccatum: ita quod ille actus iustitiae, qui est reprobare propter originale peccatum, habeat se ut materiale, respectu actus divinae providentiae, qui est permittere aliquos deficere à fine. Accedit enim, & materialiter se habet ad actum divinae providentiae, qui est permittere quod aliqui à fine deficiant, quod illi qui sic deficere permittuntur, permittantur de ficere ex sola divina voluntate, sine aliqua causa ex parte ipsorum, sicut fuit in Angelis: vel quod permit-

tantur deficere ob originalem culpam, ut fit in hominibus. Quare S. Thomas secundum id quod formale est in illo actu, & non materiale, dixit illum esse actum divinae providentiae.

Nec est novum quod in uno & eodem actu, in quo est duplex bonitas vel malitia, ad diversas virtutes vel vitia spectans, una se habeat materialiter respectu alterius. Sicut in isto actu qui est furari propter mœchiam, deformitas furti, & eius formalis malitia contra iustitiam exercita, se habet materialiter respectu mœchiae, quae est finis à quo formaliter specificatur actus ille. Sic ergo permittere aliquos deficere à fine, etiam ob originale peccatum, est formaliter actus providentiae, ut S. Thomas docet illo art. 3. sed iustitia quae ibi intervenit, excludens illos à regno, propter originalem culpam, materialiter se habet ad specificationem actus providentiae. Quae etiam ratione in actu opposito praedestinationis, qui etiam est formaliter actus divinae providentiae ordinantis homines in vitam aeternam, materialiter se habet magna illa misericordia quae à massa damnationis extrahuntur. Solutio est S. Thomae hic art. 1. ad 3. docentis quod non à termino à quo, sed à termino ad quem, actus specificatur; quia non specificatur ex eo quod se tenet ex parte subiecti & materialiter.

Denique responderi potest, idē S. Thomam dixisse reprobationem esse actum providentiae, & non iustitiae vindictivae, quia loquebatur de reprobatione ut sic, & prout se extendit etiam ad Angelos, qui ex praesupposita culpa reprobandi non fuerunt. Quando verò agit in particulari de reprobatione hominum, expressē docet illam esse actum iustitiae punitivae, ut constat ex locis supra adductis.

Ad secundum testimonium dicendum, quod quando S. Thomas docet reprobationem includere voluntatem permittendi cadere in culpam, hoc debet intelligi de permissione cadendi in culpam actualem, non remittendam, quae, ut dicemus articulo sequenti, est reprobationis effectus, non verò de permissione cadendi in culpam originalem, quae non est effectus, sed causa reprobationis.

Vel etiam dici potest, D. Thomam, per voluntatem permittendi reprobos cadere in culpam, intelligere lapsum in culpam, sive in illam primò cadere permittatur, sive in illa derelinquatur, ut sic reprobationem tam Angelorum quam hominum comprehendat. Et hanc esse ejus mentem, testimonia supra inducta, quibus dicit homines à Deo reprobari, nihil esse aliud, quam eos in peccato originali, & in massa perditionis relinqui, satis aperte declarant. Nec est faciendum vis in his verbis, *permissio cadendi in culpam*: nam haec verba non significant semper quod in culpam primò aliquis cadere permittatur, sed etiam quod in praesistente derelinquatur. Sic enim Ecclesia in missa pro defunctis jam in Purgatorio existentibus, Dominum exorans precatur, *ne cadant in obscura*: per quae verba non intendit quod de novo non cadant in illa obscura, vel alia, quia hoc impossibile est, sed tantum quod in illis obscuris in quibus jam sunt, non derelinquantur, vel diu remanere sinantur. Sic etiam S. Thomas per haec verba, *permissio cadendi in culpam*, intelligere potuit non solum permissionem de novo cadendi in culpam, sed permissionem derelictionis in ipsa. Imò ut omnis difficultas tollatur, ipsemet Doctor Angelicus in eodē articulo

culo suam mentem exposuit, & quod in corpore dixerat, voluntatem permittendi cadere in culpam, in solutione ad secundum vocavit derelictionem à Deo, dicens: *Reprobatio verò non est causa eius quod est in presenti, scilicet culpa, sed est causa derelictionis à Deo. Est tamen causa eius quod redditur in futuro, scilicet pœna aeterna.* Quibus verbis manifestum est, quod per permissionem cadendi in culpam, intelligit derelictionem à Deo, sive quâ de novo in culpam cadere permittitur, sive quâ derelinquitur in ipsa jâ commissa.

111 Ad tertium respondeo D. Thomam loco citato, loca Scripturæ, in quibus Deus dicitur odio habere reprobos, non explicasse de odio Dei strictè, sed latè sumpto, prout scilicet importat voluntatem denegandi beneficium indebitum: tum quia ad solvendum argumentum hoc satis erat: tum etiam quia ibi generalem doctrinam, quæ etiam ad reprobationem Angelorum extendi possit, tradere intendebat. Quando verò super cap. 9. Epist. ad Roman. agit specialiter de reprobatione hominum, explicat hæc verba de odio propriè & strictè sumpto.

112 Præter hæc testimonia ex summa Theologica desumpta, potest objici aliud ex quæstionibus disputatis, quæst. 6. de verit. art. 2. ad 9. ubi S. Doctor ait: *Sufficientem causam ad volendum hominibus exclusionem à regno esse, gloriam illis non deberi.* Ergo juxta D. Thomam, talis voluntas non habuit pro motivo culpam originalem.

113 Respondeo primò, D. Thomam duplicem solutionem argumento adhibere. In una asseruit motivum exclusionis à gloria fuisse originalem culpam: in alia gloriam hominibus non deberi, pro causa assignavit, ac proinde utramque sententiam ut probabilem nobis reliquit.

Respondeo secundò, quod licet voluntas excludendi homines à gloria, de facto habuerit pro motivo peccatum originale, nos tamen defendimus potuisse Deum velle hominibus exclusionem à gloria, absque eo quod ab illo, aut quovis alio peccato moveretur. Unde D. Thomas primam solutionem assignavit pro eo quod de facto contigit: attendens verò ad id quod poterat evenire, dedit secundam. Quasi dixerit, etsi de facto Deus peccatum originale habuerit pro motivo ad volendam exclusionem reproborum à gloria, potuit tamen non motus ab illo, dictam exclusionem velle, quia ad hoc sufficit, gloriam hominibus non deberi.

S. VI.

Solvuntur argumenta ex ratione petita.

114 Objicies primò: Ut voluntas excludendi homines à gloria, esset pœna peccati originalis, necessarium esset quod Deus vellet illos excludere à gloria, propter originale peccatum: Sed non potest dici, saltem respectu reproborum, quibus originale peccatum fuit remissum: Ergo in illis saltem talis voluntas non fuit pœna originalis peccati. Major videtur manifesta, Minor verò probatur. Velle aliquem efficaciter excludere à gloria, propter originale peccatum, & velle illud efficaciter remittere, sunt impossibiles voluntates: Ergo Deus non voluit, nec velle potuit, à gloria efficaciter excludere propter originale peccatum eos, quibus voluit efficaciter peccatum originale remittere.

115 Confirmatur: Si peccatum originale esset prima causa ob quam Deus vellet efficaciter reprobos à gloria excludere, esset etiam prima causa propter quam vellet efficaciter permittere, ut

A illi inciderent in peccatum actuale propter quod damnantur, eisque denegare gratiam efficacem ad illud evitandum: Sed hanc permissionem, & gratiam denegationem, peccatum originale causare non potest, saltem in reprobis baptizatis, quibus fuit remissum: Ergo peccatum originale non potest esse causa saltem reprobationis illorum. Major est evidens, voluntas enim excludendi reprobos à gloria, debet esse causa mediortum quæ ad illam conducunt, inter quæ permissio peccandi, seu gratiæ denegatio computantur, ut infra dicemus. Minor verò probatur: quia ex Apostolo ad Rom. 6. & ex Tridentino Sess. 5. can. 5. *Nihil damnationis remanet in his qui per baptismum renovantur: maneret autem, si propter peccatum originale remissum, Deus permitteret ut reprobi baptizati in peccatum actuale propter quod damnantur incidere, eisque gratiam efficacem ad illud evitandum & ad perseverandum in accepta iustitia denegaret: omnino peccatum originale jam remissum, esset prima veluti radix & causa damnationis illorum, & punitiois aeternæ.* Quod manifestum erit, si ascendamus usque ad investigandam primam reprobationis radicem, dicendo: idèò ille baptizatus damnatur, quia in peccato actuali mortuus est: idèò autem in peccato actuali mortuus est, quia justè à Deo in illo derelictus est: idèò autem in illo fuit derelictus, & non ab eo mundatus, sicut alii, quia permissus fuit in illud cadere, permissione quæ fuit primus reprobationis effectus: idèò autem permissus fuit cadere, quia absolutà & efficaci voluntate decreverat Deus illum à regno excludere: idèò autem voluit Deus illum à regno efficaciter excludere, quia peccatum originale habebat: Ergo de primò ad ultimum, prima radix ob quam Deus induxit super baptismum omnem effectum reprobationis, fuit originale peccatum, quod cum perfecta remissione illius coherere non potest.

Respondeo concessa Majori, negando Minorem: ad cujus probationem, distinguo Antecedens: Si *ly propter peccatum originale, se teneat ex parte objecti, ita ut sensus fiat: volo excludere hunc hominem à gloria, exclusionem exequenti propter originale peccatum, non computatur cum hac alia voluntate, volo efficaciter remittere peccatum originale, concedo Antecedens quia non stat Deum culpam remittere, & in æternum illam punire.* Si autem *ly propter, non ex parte objecti se teneat, sed ex parte actûs, tanquam ejus motivum; ita ut sensus fiat, propter peccatum originale volo hunc hominem à gloria excludere: exclusionem exequenti propter illud, sed propter alia peccata actualia committenda, nego Antecedens.* Nam hæc voluntas rectè compatitur cum alia voluntate efficaci remittendi culpam originalem: sicut diximus in 2. disp. has duas voluntates: gratiæ volo dare gloriam, & volo eam dare ut coronam, & consequenter per merita ut in executione ponenda, rectè inter se coherere.

Instabis: Non stat voluntatem efficacem excludendi à gloria esse pœnam peccati originalis, seu ab illo ut à motivo procedere, nisi etiam in executione ipsa exclusio à gloria fiat in pœnam culpæ originalis: Ergo si hoc secundum non possit stare cum hac voluntate, volo efficaciter remittere peccatum originale, primum etiam cum eadem voluntate componi non poterit. Consequentia pater, Antecedens probatur